

Для подальшого удосконалення системи надання домедичної допомоги поліцейським рекомендується активно впроваджувати та популяризувати серед населення використання медичних ідентифікаторів та автоматизованих систем (ШІ), що сприятиме підвищенню ефективності і оперативності надання допомоги.

Список використаних джерел:

1. Про екстрену медичну допомогу. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text> (дата звернення: 01.03.2024).
2. Про Національну поліцію. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19#Text> (дата звернення: 01.03.2024).
3. Як налаштувати Medical ID та опцію виклику SOS на iPhone та Apple Watch. iLand. URL: <https://iland.ua/articles/http-iland-ua-articles-yak-nalashtuvaty-medical-id-ta-opcyu-vikliku-sos-na-iphone-ta-apple-watch/> (дата звернення: 05.03.2024).
4. Переваги віддаленого моніторингу пацієнтів для зменшення витрат і покращення здоров'я - DusunIoT. Dusun IoT: Embedded Hardware Vendor | IoT Gateway Specialist. URL: <https://www.dusuniot.com/uk/blog/7-benefits-of-remote-patient-monitoring-reduce-costs-and-improve-health/> (дата звернення: 05.03.2024).
5. Medical information during trauma resuscitations: are smartphones the contemporary medical ID bracelet? - pubmed. PubMed. URL: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/37506430/> (date of access: 05.03.2024).

Васюта Юлія Володимирівна

ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, капітан поліції

РОЗСЛІДУВАННЯ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ СПІЛЬНИМИ СЛІДЧИМИ ГРУПАМИ КРІЗЬ ПРИЗМУ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ІННОВАЦІЙ

В умовах сьогодення стрімкий розвиток інформаційних технологій супроводжується новими цілями, схемами та методами злочинної діяльності у кіберпросторі. Використання інформаційного середовища для вчинення кримінально протиправних діянь призводить до необхідності правоохоронним органам держав співпрацювати між собою та вдосконалювати свої знання, вміння та навички. Так, формування криміналістичних знань, застосування криміналістичних інновацій, а також новітніх технологій є своєрідною відповіддю на появу нових способів та механізмів злочинної діяльності в умовах дії воєнного стану під впливом тенденцій розвитку науки, техніки та суспільства.

Насамперед на розслідування кримінальних правопорушень у сфері кіберзлочинності впливає низка факторів.

По-перше, кіберзлочинність не має кордонів та швидко розповсюджується на міжнародній арені.

По-друге, майже кожен вид кримінального правопорушення може бути вчинено за допомогою інформаційних технологій та комп'ютерних мереж.

По-третє, динамічність вчинення кіберзлочинів супроводжується необхідністю взаємодії правоохоронних органів держав та міжнародних організацій під час розслідування цих кримінальних правопорушень, зокрема шляхом створення спільних слідчих груп.

Акцентуємо увагу на окремі статистичні дані щодо розслідування кримінальних правопорушень у сфері кіберзлочинності за участю міжнародних партнерів. Так, відповідно до звітної інформації щодо результатів роботи Департаменту кіберполіції Національної поліції України відомо, що у 2023 році кіберполіцейськими забезпечено проведення 18 міжнародних поліцейських операцій, за результатами яких задокументовано кримінальну протиправну діяльність злочинних угруповань. Наприклад, проведено багаторівневу міжнародну спецоперацію щодо учасників злочинного угруповання, які з 2018 року, використовуючи розроблені ними віруси-шифрувальники, здійснювали атаки на сервера провідних світових компаній. Для аналізу цифрових даних та припинення цієї злочинної діяльності було задіяно понад 20 правоохоронців з Франції, Німеччини, Норвегії, Федерального бюро розслідувань США. Також на території Нідерландів було створено спеціальну робочу групу та Віртуальний командний пункт задля невідкладного аналізу інформації, отриманої під час проведення слідчих процесуальних дій на території України. Крім того, скеровано до суду кримінальні провадження щодо протиправної діяльності 42 організованих груп і злочинних організацій, що діяли в кіберпросторі. До складу зазначених угруповань входив 191 учасник, якими вчинено 731 кримінальне правопорушення (547 тяжких та особливо тяжких), з яких: 438 – шахрайств, 20 – крадіжок, 12 – за ст. 255 КК України «Створення, керівництво злочинною спільнотою, а також участь у ній», 3 – привласнення, розтрата майна, 46 – у сфері господарської діяльності, 33 – у сфері використання електронно-обчислювальних машин, 14 – у сфері службової діяльності, 7 – у сфері обігу наркотичних засобів, 158 – інші [1].

Оскільки до складу спільної слідчої групи входять представники Національної поліції України, то потужним вектором для оцінки ключових загроз та ризиків організованої злочинності та тяжких злочинів є розробка фахівцями Департаменту інформаційно-аналітичної підтримки спеціалізованого програмного забезпечення – інформаційної підсистеми «СОСТА». Відповідний хід подій дозволяє оптимізувати процес узагальнення відповідей експертів щодо організованих груп та злочинних організацій, а також допомагає проаналізувати ризики та механізми боротьби з міжнародною злочинністю [2].

Окрім цього, спільна слідча група здійснює розслідування кримінальних правопорушень, зокрема кіберзлочинів, за аналітичної та криміналістичної підтримки Європолу.

Так, Європол надає допомогу у зборі та аналізі даних, що були здобуті законними методами з відкритих джерел, таких як медіа, теле- та радіомовлення, тобто проводить розвідку на основі відкритих джерел (OSINT) [3].

Також в цьому контексті слід зазначити, що невід'ємною частиною забезпечення розслідування міжнародних злочинів, зокрема вчинених у кіберпросторі, є бази даних. Прикладом однієї із подібних баз стала спеціально розроблена Євроюстом база даних для зберігання та аналізу доказової інформації – «Core International Crimes Evidence Database». У цій базі можна зберігати цифрові підтвердження та дані щодо вчинених кримінальних правопорушень, зокрема фотографії, відео- та аудіозаписи, супутникові та дронів знімки, показання свідків та потерпілих, результати медичних, криміналістичних та військових досліджень, інформацію про окремі матеріальні докази тощо. Євроюст гарантує безпечне зберігання цих матеріалів відповідно до стандартів захисту особистих даних. Додатково слід зазначити, що аналіз цих даних сприятиме покращенню координації національних та міжнародних розслідувань, усуненню проблем з паралельними розслідуваннями, стандартизації процесів пошуку та обробки конкретних доказів (відомостей), пов'язаних із певним кримінальним правопорушенням чи місцем події, а також виявленню недоліків у доказовій базі [4, с. 235-236].

Передусім розслідування кримінальних правопорушень у сфері комп'ютерних технологій стає викликом для спільних слідчих груп, з огляду на слідову картину кримінального правопорушення. Цифрові сліди вимагають новітніх підходів до їх збирання, зберігання, використання й дослідження у процесі доказування. Так, слід акцентувати увагу на цифрову криміналістику. Як стратегічний напрям у системі криміналістичної науки та правозастосовної практики розвиток цифрової криміналістики відбувається у різновекторній послідовності: від формування окремої наукової галузі в криміналістиці, з урахуванням міжнародних стандартів, до застосування спеціальних знань під час роботи із цифровими слідами та проведення судових експертиз. Оскільки розслідування кримінальних правопорушень у сфері комп'ютерних технологій насичене великим обсягом електронних доказів, то аналіз цієї доказової інформації є ресурсомістким завданням для членів спільної слідчої групи. Відтак, використання спеціальних знань під час проведення слідчих дій є невід'ємною частиною ефективного розслідування кіберзлочинів.

У свою чергу, слушною є думка О.М. Дуфенюк щодо специфіки розслідування порушення законів та звичаїв війни, з огляду на стрімкий розвиток цифрових технологій, що зумовлено: широкими можливостями користувачів смартфонів, інших засобів з функціями фото- та відеофіксації документувати

воєнні злочини, транслювати події онлайн, поширювати без кордонів інформацію через мережу Інтернет, засоби масової інформації тощо; можливостями моніторингу за різними об'єктами, встановлення їх геолокації, а також обробки даних за допомогою засобів кримінального аналізу та кіберрозвідки; цифровізацією криміналістичної та судово-експертної діяльності (застосування дронів, 3D сканерів, мобільних лабораторій ДНК, спеціалізованого програмного забезпечення та лабораторних інноваційних засобів), що підвищує якість, точність та швидкість збирання доказової інформації; поступовою трансформацією моделі кримінального провадження від паперової до електронної форми доказування [5, с. 52-53].

Таким чином, тенденції кіберзлочинності становлять загрозу суспільству не лише на державному, але й на міжнародному рівнях. Так, діяльність спільних слідчих груп є важливим механізмом подолання злочинних діянь у кіберпросторі. У свою чергу, члени особливої форми міжнародного співробітництва мають володіти фундаментальними знаннями у сфері цифрової криміналістики. Очевидно, що міжнародне співробітництво під час розслідування кримінальних правопорушень у сфері кіберзлочинності покликане розробити спільну стратегію боротьби з кіберзагрозами, посилити організаційно-тактичні зусилля під час проведення слідчих дій з розслідування кіберзлочинів та запобігти використанню кіберпростору у кримінально протиправних цілях.

Список використаних джерел:

1. Про результати роботи Департаменту кіберполіції Національної поліції України у 2023 році: звіт від 31 січ. 2024 р. Офіційний сайт кіберполіції України. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/news/zvit-pro-rezultaty-roboty-departamentu-kiberpolicziyi-naczionalnoyi-policziyi-ukrayiny-u--rocz-4792/>.
2. A corrupting influence: the infiltration and undermining of europe's economy and society by organised crime. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2021. 105 p.
3. Europol established OSINT task force to support investigations of war crimes in Ukraine, 2023. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/news/jevro-pol-stvoriv-operativnu-robocugrupu-osint-dlia-pidtrimki-rozsliduvan-vojennix-zlociniv-v-ukrayini>.
4. Caianiello M. The role of the EU in the investigation of serious international crimes committed in Ukraine. Towards a new model of cooperation. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2022, 30. P. 219-237. DOI: 10.1163/15718174-30030002.
5. Dufeniuk O. Investigation of war crimes in Ukraine: challenges, standards, innovations. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, 2022, 1. P. 46-56. DOI: <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2022-1-6>.